

Strategi för medborgardialog i Tranås kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2018-09-03 § 139
Beteckning ST 218/17

TRANÅS
KOMMUN

Innehåll

Inledning	4
Varför medborgardialog?.....	5
Syfte med medborgardialog.....	5
Övergripande principer	5
Kommunfullmäktige.....	5
Nämnderna.....	6
Kommunstyrelsen.....	6
Återkoppling	6
Liten handbok för medborgardialog.....	7
Ett respektfullt bemötande	7
Möjlighet för alla att delta	7
Tydlighet	7
Öppenhet	7
Medborgardialog som en del i beslutsprocessen	7
Delaktighetstrappan	8
Information	8
Konsultation	8
Dialog.....	8
Inflytande	9
Medbeslutande	9
Val av frågor.....	9
Frågor vi bör ställa före dialog.....	9
Meningsfull dialog	9
Viktigt att ta hänsyn till	10
Medborgardialogen i nämndernas/styrelsens mål och organisation...	10
Utbildning och kommunikation	10
Medborgardialog med IT-stöd.....	11

Inledning

Tranås är en kommun stadd i stark utveckling. Det finns en bred samsyn kring det långsiktiga tillväxtmålet 20 000 innevånare år 2025. Men tillväxtmålet skapar också många frågor hur kommunen på bästa sätt ska möta olika utmaningar. Här behöver alla tranåsbor delta, inte minst genom en väl fungerande Medborgardialog.

Per Ulfso, ordförande i kommunfullmäktige 2014-2018

Ett av de övergripande målen med en fördjupad medborgardialog är att kommuninvånarnas kunskaper och erfarenheter ska tas tillvara på ett bättre sätt än tidigare. Medborgarna vill i allt större utsträckning vara med och diskutera och delta i samhällsutvecklingen, men kanske inte genom att organisera sig i ett politiskt parti. En strategi för medborgardialog underlättar för medborgarna att hitta relevanta sätt att föra fram sina åsikter i olika samhällsfrågor. Samtidigt underlättar den för kommunen att på ett strukturerat sätt förbättra beslutsunderlaget.

Att arbeta med medborgardialog i ökad omfattning innebär inte att den ersätter det representativa systemet. Syftet är snarare att stärka det genom att skapa transparens, ökad kunskap och ett samspel mellan förtroendevalda, tjänstemän och medborgare.

Förtroendevalda behöver bättre förutsättningar för att fatta bra beslut och det kan då vara en bra idé att låta kommuninvånarna medverka i lösningarna. Medborgarnas kunskaper är en tillgång när vi ska forma framtidens Tranås. Genom att ha systematiska dialoger kan vi både stärka demokratin och förtroendet för kommunens verksamhet.

Erfarenheten från kommuner och landsting/regioner som infört medborgardialoger är att det krävs ett arbete internt innan man går ut till medborgarna. Dialogen är en interaktiv handling, som kräver förberedelse, före, under och efter genomförandet samt organisation och resurser. Medborgardialog kan öka antalet möjligheter för gemene man att påverka den lokala politiken. Medborgardialog som en del i styrprocessen är ett betydelsefullt utvecklingsområde för kommuner och landsting/regioner.

En viktig förutsättning för arbetet med medborgardialoger är att viljan och intresset finns hos de ledande förtroendevalda och tjänstemän i kommunen.

Varför medborgardialog?

Medborgardialogen är systematiskt sätt att via dialog få och utbyta tankar och idéer med människor i kommunen. Dessa dialoger kan ske fysiskt och/eller digitalt. Medborgardialogen kan användas för att identifiera behov, analysera förslag, hitta lösningar på komplexa frågor eller få nya idéer.

Medborgardialogen som verktyg har en naturlig koppling till kommunens kommunikationsplan – rutinen för Information och kommunikation.

Syfte med medborgardialog

Syftet med en systematisk och strukturerad medborgardialog är att öka medborgarnas delaktighet, inflytande och kunskap om de demokratiska processerna. Dialogen ger förtroendevalda ett bredare underlag för att fatta bra och hållbara beslut.

Övergripande principer

Medborgardialogen ska utvecklas i Tranås kommun. Varje nämnd har ansvar för att arbeta med, och vidareutveckla medborgardialogen.

Medborgardialogen är ett systematiskt sätt att via dialog ta del av och utbyta tankar och idéer med människor i nämndernas olika verksamheter.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige antar och beslutar om Strategi för Medborgardialog samt följer via Demokratikommittén arbetet med Strategin.

Demokratikommittén kan också vara rådgivande vid eventuellt uppkommande frågeställningar såsom metodval eller utbildningsbehov.

Nämnderna

Nämnderna, och i förekommande fall kommunstyrelsen, ansvarar för att frågeställningar och ärenden som kan vara lämpliga för tillämpning av medborgardialog utses. Nämnderna ansvarar för genomförande av dialogaktiviteterna samt utvärderar resultatet, som sedan kan bli en del av beslutsunderlaget.

Kommunstyrelsen

När det gäller stora komplexa och kanske nämndövergripande frågor som bedöms vara aktuella för medborgardialog är kommunstyrelsen mest lämplig som ansvarig för genomförandet.

Kommunstyrelsens uppdrag är också att vara ledande i utvecklingen av instrumentet medborgardialog inom kommunen. Mycket av utvecklingen inom området sker med hjälp av IT och har en bred påverkan på hur kommunen utvecklar sin informations- och IT-verksamhet.

Återkoppling

Deltagarna i en medborgardialog ska alltid få ta del av resultatet av dialogen. Återkopplingen är viktig för att medborgarna ska känna förtroende för processen och upplevelsen av meningsfullhet.

Liten handbok för medborgardialog

Ett respektfullt bemötande

En aktiv dialog ska ske på ett respektfullt och förtroendegivande sätt. Kommunikationen ska kännetecknas av respekt och lyhördhet för individers åsikter och synpunkter. Hänsyn ska tas till olika målgruppers integritet.

Möjlighet för alla att delta

Genomförandet av en Medborgardialog ska präglas av respekt och hänsyn till olikheter, exempelvis kön, ålder och etnicitet. Metoderna ska formas med tanke på frågans art och målgruppers behov och förutsättningar. Gruppen som bjuds in till deltagande i dialoger ska återspegla befolkningssammansättningen.

Tydlighet

Ramar och förutsättningar för dialogen ska vara enkla, korrekta, tydliga, innehålla saklig information och ge förutsättningar för egna reflektioner hos medborgaren. Det ska vara tydligt om vilken form av delaktighet som är möjlig – information, konsultation, dialog, inflytande eller medbestämmande.

Öppenhet

Deltagarna ska ges kunskap om dialogens syfte, hur dialogen och den fortsatta beslutsprocessen går till samt hur resultatet ska användas.

Medborgardialog som en del i beslutsprocessen

Medborgardialogen är ett komplement till det representativa demokratiska systemet och ska vara en del i kommunens beslutsprocess. Frågans art avgör hur dialogen bäst bör genomföras för att nå sitt syfte.

Dialogen kan ske på olika sätt och med olika former/grader av delaktighet. Det är viktigt att deltagarna i dialogen från början blir medvetna om i vilken grad hänsyn till medborgarnas synpunkter kommer att tas.

Detta framgår tydligt i **Delaktighetstrappan** som visas nedan.

Delaktighetstrappan

Information

Här är det fråga om enkelriktad information till medborgarna om en särskild fråga eller särskilt beslut.

Konsultation

Här vill man inhämta synpunkter om t.ex. vilket av olika alternativ för en aktuell fråga som är mest lämpligt. Inget inflytande över frågans behandling utlovas.

Dialog

Här förs en diskussion om en särskild fråga eller ett särskilt beslut för att öka den ömsesidiga förståelsen. Inget krav på att man ska nå konsensus.

Inflytande

Medborgare deltar under en lägre tid och är del i en utvecklingsprocess som utgör underlag för politiska beslut. Inför denna typ av dialog utlovas ett visst medborgarinflytande.

Medbeslutande

Den representativa församlingen har valt att delegera ansvar för beslut till delegater som inte är valda utifrån partitillhörighet utan deltar som enskilda medborgare.

Val av frågor

En grundförutsättning för en dialog är att de förtroendevalda och tjänstemän som tar initiativet verkligen är intresserade av att ta del av resultatet och ta hänsyn till vad medborgarna tycker i frågan. Det är också viktigt att frågan känns relevant för medborgarna och att det är en fråga som engagerar och berör.

Frågor vi bör ställa före dialog

1. Behöver vi veta mer om hur Tranåsborna ser på den här frågan och kan deras kunskaper, prioriteringar och åsikter hjälpa oss att fatta ett bra beslut?
2. Kan en medborgardialog ge medborgarna större kunskaper om kommunens ansvar och behov av prioriteringar?
3. Känns frågan tillräckligt angelägen för kommuninvånarna för att de vill ha inflytande på beslutet?

Meningsfull dialog

För att skapa ett engagemang hos medborgarna måste de känna att dialogen är meningsfull. Medborgarna måste veta att de blir lyssnade till och få återkoppling på hur deras synpunkter tas tillvara i den fortsatta processen.

Viktigt att ta hänsyn till

- Dialogen ska ligga tidigt i beslutsprocessen.
- Att politiker och tjänstemän är påverkbara.
- Det ska handla om en fråga som är intressant för medborgarna.
- Tydligt syfte och tydliga ramar.
- Tid- och aktivitetsplan för att få överblick över processens olika steg.
- Inbjuda och söka upp så att vi når många.
- Visualisera frågeställningen.
- Återkoppling, se ovan.

Medborgardialogen i nämndernas/styrelsens mål och organisation

Det är viktigt att nämnderna/styrelsen anger i sina organisationer och verksamhetsplaner/mål en tydlig uppdragsbeskrivning och ansvarsfördelning för styrning, samordning och stöd när det gäller medborgardialog. Exempel på frågor som bör behandlas här är:

- Ekonomiska och personella resurser och kompetenser ska finnas.
- Stöd till och tydliga villkor för fritidspolitiker.
- Hantering av resultat av Medborgardialogen.
- Ansvar för uppföljning och utvärdering.

Utbildning och kommunikation

Följande punkter kan vara av vikt att ta hänsyn till vid den fortsatta processen:

- Utbildning av förtroendevalda och tjänstemän.
- Utformning av handbok-guide i medborgardialog.
- Formulering och uppdatering av kommunikationsplan.
- Bjuda in medborgarna till dialog – finna formerna – ett antal dialoger per år.

Medborgardialog med IT-stöd

Projekt medborgardialog inom Sveriges Kommuner och Landsting har arbetat fram ett antal IT-verktyg som exempel på hur dialogen med medborgare kan utvecklas med IT-stöd. Inspirationen till verktygen hämtades genom internationella utblickar. Verktygen har öppen källkod och kan anpassas för lokala förhållanden.

- **Dialogen** – ett verktyg för att använda vid till exempel diskussioner.
- **Budgetsimulatore**n – ett verktyg för att bjuda in medborgare i diskussioner om ekonomiska prioriteringar.
- **Chatten** är ett verktyg för realtidschat.
- **e-Mentometern** är en webbtjänst för att utföra olika typer av undersökningar med flervalssfrågor.
- **Visualbudget** är ett verktyg för att visualisera och prioritera till exempel investeringar i en medborgarbudget.

